

Araştırma Makalesi

Covid-19 pandemi sürecinde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin uzaktan eğitim memnuniyet algıları üzerine bir araştırmaÖmer Akbel¹, Metin Beşaltı²

Başvuru: 13.09.2021

Kabul: 28.12.2021

Alıntılama Önerisi: Akbel, Ö., & Beşaltı, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde mesleki ve teknik anadolu lisesi öğrencilerinin uzaktan eğitim memnuniyet algıları üzerine bir araştırma. *Studies in Educational Research and Development*, 5(2), 126-147.

Öz

Tüm dünya ülkeleri gibi ülkemiz de COVID-19 salgını nedeniyle hızlı bir şekilde uzaktan eğitim sistemine geçmiş ve bu geçiş birçok sorunları da beraberinde getirmiştir. Yaşanan bu ani geçiş tüm eğitim kurumlarındaki öğrencilerin eğitim memnuniyetlerinde olduğu gibi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin de uzaktan eğitime yönelik memnuniyetlerini etkilemiştir. Bu araştırma, COVID-19 pandemisi döneminde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin uzaktan eğitim memnuniyet algılarının incelenmesi amacıyla yürütülmüştür. Araştırma verileri hem nicel hem de nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma araştırma deseni kullanılarak toplanmıştır. Bu kapsamda, nicel verilerini toplamaya yönelik olarak Uzaktan Eğitim Memnuniyet Anketi ve nitel veriler için de yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya Artvin ilindeki Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde okuyan 270 öğrenci katılmıştır. Elde edilen nicel veriler yüzde ve frekans istatistikleri ile analiz edilirken, nitel veriler de betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin uzaktan eğitim memnuniyetlerinin düşük olduğu, uygulamalı dersleri uzaktan eğitimle öğrenmelerinin zor olduğu, yüz yüze eğitimin meslek öğrenmelerinde daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin idare ve öğretmenlerle herhangi bir iletişim problemi yaşamadıkları, uzaktan eğitimle aldıkları dersler ile sınavda çıkan soruların tutarlı olduğu görülmüştür. Eğitim Bilişim Ağı (EBA)'nda yaşanan altyapı problemlerinin, internet kesintilerinin ve buna bağlı olarak derslerin sürekli bölünmesinin öğrencilerin öğrenme isteklerini olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin uzaktan eğitim memnuniyet algılarını iyileştirmek, öğrenme motivasyonunu artırmak ve meslek derslerini etkili öğrenmelerini sağlamak için uzaktan eğitimde öğrenci etkileşimini daha artırıcı yöntemlere

¹ ORCID: 0000-0002-8405-3753, Artvin İl Milli Eğitim Müdürlüğü, omerakbel88@gmail.com

² ORCID: 0000-0001-5569-0027, Artvin Çoruh Üniversitesi, besalti@artvin.edu.tr

başvurulması, web 2.0 araçlarının meslek derslerinde daha yoğun kullanımı, öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını almasını sağlayacak etkinliklere ağırlık verilmesi, EBA'da halihazırda devam eden altyapı problemlerinin giderilmesi sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Meslek liseleri, Uzaktan eğitim, Memnuniyet algıları, Pandemi

Abstract

Like all the countries around the world, our country has quickly switched to the distance education system due to the COVID-19 pandemic, and this transition has brought many problems with it. This sudden transition has negatively affected the Vocational and Technical Anatolian High School students' satisfaction towards distance education. This research was carried out to examine satisfaction of Vocational and Technical Anatolian High School students on distance education during the COVID-19 pandemic. The research data were collected using a mixed research design in which both quantitative and qualitative methods were used together. In this context, the Distance Education Satisfaction Questionnaire was used to collect quantitative data. For qualitative data, semi-structured interview method was used. 270 students studying at Vocational and Technical Anatolian High Schools in Artvin province participated in the research. While the quantitative data obtained were analyzed with percentage and frequency statistics, qualitative data were analyzed with thematic analysis method. As a result of the research, it has been determined that students' satisfaction on distance education is low, because the students thought that it was difficult for them to learn the applied courses via distance education. They also thought that face-to-face education is more effective than the distance education in vocational learning. The results also showed that the students did not have any communication issues with the administrators and the teachers during the distance education process, and the questions they received in the exam were consistent with the courses they took in distance education. It has been determined that the infrastructure problems experienced in EBA and internet interruptions of the courses negatively affected the students' desire to learn. As a result, it was concluded that students need well-designed vocational courses consisting Web 2.0 tools, focusing on the activities that will enable them to take their own learning responsibilities, and having no infrastructure issues in the distance education process.

Keywords: Covid-19, Vocational high schools, Distance education, Satisfaction, pandemic

Giriş

2019 yılı Aralık ayında Çin'e bağlı Wuhan Şehrinde bir grup insanda görülen yüksek ateş, nefes darlığı, öksürük ve bunlara bağlı olarak gerçekleşen pnömoni vakalarının artış gösterdiği belirlenmiş, vakaların canlı hayvan ve balık pazarı çalışanlarında kümелendiği gözlenmiştir. Pazarda çalışan 44 kişide hemen hemen aynı zamanda pnömoni vakası gelişmesiyle birlikte yeni bir virüs salgını olasılığı Çin'in ulusal yetkilileri tarafından Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)' ne bildirilmiştir (Çiftçi ve Çoksuer, 2020). Gözlenen pnömoni vakalarının SARS hastalığı olmadığı anlaşılmış ve insanlarda daha önce görülmemiş yeni bir koronavirus olarak tanımlanmıştır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). DSÖ tarafından bu yeni tip virüs COVID-19 olarak adlandırılmış ve 11 Mart 2020 tarihinde küresel salgın ilan edilmiştir (Soysal, 2020).

İlk zamanlarda bölgesel bir hastalık olarak algılanan COVID-19 Asya sınırlarını aşarak insan sağlığını küresel çapta tehdit etmeye başlamış, salgının kontrol edilmesine yönelik tedbirler ülkelerin bir anda ana gündem maddesi olmuştur. Salgının merkezi Çin'den Avrupa'ya geçmiş, Avrupa kıtasında COVID-19 kaynaklı ilk ölüm ise 15 Şubat tarihinde Fransa'da gerçekleşmiş ve ardından Amerika Birleşik Devletleri (ABD) en çok vaka bildiren ülke olarak dünyada ilk sıraya yerleşmiştir (Bag ve Sade, 2020). Pandemi başlangıcından itibaren yaklaşık iki yıl geçmiş ve ABD'deki Johns Hopkins Üniversitesi yetkililerinin açıkladığı verilere göre Kasım 2021 tarihi itibarıyla COVID-19 vaka sayısı dünya genelinde 246 milyonu geçmiştir. Salgın sonucu hayatını kaybedenlerin sayısı ise 5 milyonun üzerine çıkmıştır (BBC News, 2021).

Virüsün çok hızlı bir şekilde yayılarak tüm dünyayı ciddi şekilde tehdit eder hale gelmesi ülkelerin bazı ciddi önlemleri almalarına neden olmuştur. Alınan bu önlemlerin en başında ülkeler arası uçuşların yasaklanması, karantina uygulamalarına gidilmesi, bazı ülkelerin sıkıyönetim kararları alması ve sosyal mesafenin korunmasına yönelik alınan kararlar olmuştur. Alınan kararlar sonrası karantina uygulamalarına gidilmiş, insanlar belirli sürelerle evlerinde kalmak zorunda kalmışlardır (Yamamoto ve Altun, 2020). Tüm dünyada uygulanan karantina uygulamaları beraberinde bazı alışkanlıkları da hayatımıza sokmuştur. İnsanların yeme içme alışkanlıkları değişmiş, evde internet, bilgisayar, cep telefonu, tablet bilgisayar kullanımı artmış, çevrimiçi alışveriş ve internet bankacılığı kullanımı gibi uygulamalar pandemi öncesine göre çok daha fazla kullanılır olmuştur (Arı ve Kanat, 2020).

Türkiye'de ise Sağlık Bakanlığı tarafından başta Çin ve diğer ülkelerdeki salgın durumu takip edilmiştir ve bazı kararlar salgın ülkemize gelmeden önce alınmıştır. Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulunun önerileri doğrultusunda salgının görüldüğü ülkelere gelen yolcular havalimanlarında termal kameralarla takip edilmiş, Çin'den gelen tüm uçuşlar iptal edilmiş, kara sınır komşularımızla ise sınır kapıları kapatılmıştır (Güler, 2020). Ülkemizde Sağlık

Bakanlığı tarafından ilk vaka 11 Mart 2020 tarihinde açıklanmıştır (Soysal, 2020). Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bir dizi kısıtlama uygulamaları hızlı bir şekilde hayata geçirilmeye başlanmıştır. Yapılan kabine toplantısı sonrası alınan kararlar doğrultusunda; tüm okul kademelerinde ve üniversitelerde uzaktan eğitime geçilmesi, spor karşılaşmalarının nisan ayı sonuna kadar seyircisiz olarak oynanması, kamuda görevli personelin yurt dışına çıkışlarının izne tabi tutulması gibi bir dizi kararlar alınmıştır (Güler, 2020).

COVID-19 pandemisinden en çok etkilenen kurumların başında eğitim kurumları gelmiştir. Virüsün yayılımını önlemek amacıyla tüm dünyada ve ülkemizde okullar ve üniversiteler kapanmıştır. 7 Nisan 2020 tarihi itibarıyla COVID-19 pandemisinden dolayı 188'in üzerinde okullar kapanmış, dünya genelinde öğrenci nüfusunun %92'si (1,576,021,818 öğrenci) pandemiden olumsuz anlamda etkilenmiştir (Unesco, 2020). Sağlık tarafında COVID-19 pandemisine çözüm üretebilmek adına hızlı çalışmalar yapılmasına karşılık eğitim alanında bu tür çalışmalar yetersiz kalmıştır (Dehghanbanadaki vd., 2020; Hossain, 2020). Tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye' de de eğitim öğretim faaliyetlerinin kesintiye uğramaması için uzaktan eğitim faaliyetlerine geçilmesi kararı alınmıştır.

Yaşanan bu olağanüstü durumda ülkemizde uzaktan eğitim faaliyetlerine Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri (YEĞİTEK) Genel Müdürlüğü tarafından tasarlanan ve işletilen Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden devam edilme kararı alınmıştır (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, 2020). Alınan bu karar doğrultusunda ilkokul, ortaokul ve lise kademelerindeki tüm okul türü ve sınıflara ait dersler EBA üzerinden tanımlanarak öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerine bu sistem üzerinden devam edilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca öğrencilerin evlerinden de derslerini takip edebilmesi ve ders tekrarı yapabilmesi için Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) ile işbirliği yapılarak televizyon kanalları açılmıştır. Özel okullar ise kendi uzaktan öğretim programlarını oluşturarak kendi imkanlarıyla uzaktan eğitime başlamıştır (Mengi ve Alpdoğan, 2020).

2011-2012 eğitim öğretim yılıyla beraber başlatılan Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi ile ülke genelinde tüm kademedeki okullara internet altyapısı, etkileşimli tahta ve çok fonksiyonlu yazıcı verilmiş, öğretmen ve öğrencilere tablet dağıtımı yapılmış ve tüm bu içeriklerin bir arada ve etkili kullanılmasını sağlamak için EBA kurulmuştur (Kurtdeğir Fidan vd., 2016). EBA; zengin ve eğitici içerikler sunmak, bilişim teknolojileri kültür ve kullanımını geliştirerek eğitim içerisinde daha fazla kullanılmasını sağlamak, öğretmen ve öğrencilerin ihtiyaç duyduğu içeriklere erişmesini sağlamak, sürekli gelişen ve zenginleşen içerikleriyle derslere katkı sağlamak, farklı öğrenme türlerine (sayısal, sözel, işitsel, görsel, bireysel, sosyal) sahip öğrencilere de hitap etmek, öğrencilerin hem öğrenirken hem de bilgiyi yeniden yapılandırmasını, bilgiyi üretmesini sağlamak, ayrıca tüm öğretmenleri ortak bir paydada birleştirerek birliktelik oluşturmak, teknolojiyi amaç olarak

değil eğitim ve öğretimin kalitesini artırmak için bir araç olarak kullanmak için tasarlanmıştır (Altın ve Kalelioğlu, 2015).

Uzaktan Eğitim

Uzaktan Eğitim Nedir?

Uzaktan eğitimin ilk kullanılmaya başlandığı andan itibaren günümüze kadar birçok tanımı yapılmıştır. En genel tanımıyla uzaktan eğitim, bireysel bir öğrenenin ve destekleyici bir organizasyonun bilişsel, psikomotor ve duyuşsal alanlarındaki bilgi, beceri ve tutumları öğrenme-öğretme faaliyetlerini kapsayan, herhangi bir yerde ve herhangi bir zamanda çok sayıda öğrenciye aynı anda eğitim vermeyi mümkün kılan endüstrileşmiş bir öğretme ve öğrenme şeklidir (Holmberg, 1989). Uluğ ve Kaya (1997)' ya göre uzaktan eğitim; öğrenen ve öğreticinin farklı yer ve farklı zamanlarda gerçekleştirdikleri tüm eğitim öğretim faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır. Uzaktan eğitim öğrencilerin okula gidemedikleri durumlarda başvurdukları eğitim türüdür. Ayrıca meydana gelen bazı zorunlu sebeplerden (salgın hastalıklar, maddi imkanlar vb.) dolayı da uzaktan eğitim bir ihtiyaç haline gelmiştir.

Uzaktan Eğitimin Yararları

Uzaktan eğitimin bireysel, toplumsal ve ekonomik anlamda ve eğitim öğretim süreçlerinde birçok yararı bulunmaktadır (Güven, 2019; Eygü ve Karaman, 2013; Ağır, 2017). Bu yararlar:

- Her yaştan her bireye eğitim öğretim faaliyetlerinden yararlanma imkanı sunar.
- Uzaktan eğitim, eğitim öğretim hizmetlerinde maliyeti düşürür.
- Bireylerin istedikleri zaman istedikleri yerden eğitim öğretim faaliyetlerine devam etmelerini sağlar.
- Öğrenci ve öğretmenlere eğitim öğretim süreçlerinde mekân esnekliği sağlar. Bu sayede evde, iş yerlerinde eğitim öğretim faaliyetleri devam ettirilebilir.
- Bireyin başkalarından bağımsız olarak sürekli ve yaşam boyu öğrenmesini sağlar.
- Bireyin kendi öğrenme sorumluluğunu alarak kendi kendine karar vermesini, girişimcilik özelliğini geliştirmesini ve gerçek hayatta karşılaştığı problemlere çözüm üretmesini sağlar.
- Uzaktan eğitim işitsel ve görsel, etkileşimli, yazılı ve basılı öğretme-öğrenme imkanları sunar. Bu sayede çeşitli öğrenme stillerine (sayısal, sözel, görsel, işitsel, sosyal, bireysel) sahip öğrencilerin öğrenmelerinde etkili olur.
- Uzaktan eğitimde bireyin ihtiyaç duyduğu bilgiye erişimi ve bilgiyi paylaşması kolaydır.
- Aynı anda çok fazla kitleye erişim imkânı sunar.
- Uzaktan eğitimde öğrencinin ilgi ve isteğine göre ders seçimi yapma olanağı daha fazladır. Öğrenci kendini geliştirmek istediği alandaki bilgilere daha hızlı ve kolay bir şekilde ulaşabilir.
- Son zamanlarda tüm dünyayı etkileyen salgın süreçlerinde eğitim öğretim faaliyetlerinin aksaklığa uğramadan devam ettirilmesini sağlar.

Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları

Uzaktan eğitimin birçok yararının yanı sıra doğru ve etkili bir biçimde planlanmadığı durumlarda birtakım sınırlılıkları da bulunmaktadır (Güven, 2019; Eygü ve Karaman, 2013; Ağır, 2017). Bu sınırlılıklar:

- Öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci etkileşimi yüzyüze eğitime oranla daha az düzeyde olduğundan bireylerin sosyalleşmesini olumsuz yönde etkileyebilir.
- Uzaktan eğitim bilişsel ağırlıklı öğrenmelerde etkili olurken, duyuşsal ve psikomotor becerilerin ön planda olduğu öğrenmelerde yetersiz kalabilmektedir.
- Bağımsız ve bireysel çalışma alışkanlığı olmayan öğrenciler için uzaktan eğitim yeteri kadar etkili olmayabilir.
- Uygulamalı öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitimle verilmesi uygulamalı derslerin öğrenciler tarafından tam olarak yapılamamasına, bunun sonucunda da sağlıklı öğretimin gerçekleşmemesine neden olabilir.
- Uzaktan eğitimde öğretmen ve öğrencilerin derse karşı motivasyon ve içsel güdülenmeleri yüz yüze eğitimden daha zor olabilir.
- Teknoloji kullanımında sıkıntı yaşayan öğrenciler etkili öğrenmede sıkıntı yaşayabilir.
- Bilgi iletişim ve teknolojik araç-gereçlere (televizyon, internet, akıllı telefon, bilgisayar, tablet bilgisayar vb.) bağlı olma zorunluluğu vardır.

Uzaktan eğitimde sürecin herhangi bir yerinde meydana gelecek öğrenme güçlükleri ve bu durum sonrasında oluşan sıkıntılar uzaktan eğitimin sınırlılığı olarak karşımıza çıkmaktadır; ancak teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgisayar, akıllı cihazlar ve internet erişiminin daha kolay olması sayesinde uzaktan eğitimin kalitesi de artmaktadır (Güven, 2019).

COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim

Tüm dünya ülkelerini etkileyen COVID-19 salgını ülkelerin hızlı bir şekilde uzaktan eğitim sistemine geçmesine, öğrencilerin evlerinden teknolojik cihazlarla eğitimlerine devam etmelerine, okula giden birey sayısı fazla olan ailelerin evlerine daha fazla teknolojik cihaz almalarına, teknolojik cihaz alamayan veya internet erişim imkânı olmayan ailelerin ise bu süreçte zorluklar yaşamalarına ve bireylerin derslerden geri kalmalarına sebep olmuştur (Sezgin ve Fırat, 2020). Pandeminin bir sonucu olarak bir milyardan üzerinde öğrenci yüz yüze eğitimden mahrum kalmıştır. Bu boşluk uzaktan eğitim platformları vasıtasıyla giderilmeye çalışılmış ve sürecin olumsuz etkileri ise en aza indirgenmeye çalışılmıştır (Genç ve Gümrükçüoğlu, 2019). Bu sorunların daha iyi ele alınıp değerlendirilmesi, salgın sürecinde zorunluluk olan uzaktan eğitimin etkililiğinin değerlendirilmesi, öğrencilerin uzaktan eğitime bakış açılarının ve memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi amacıyla bilimsel araştırmalar yapılmaya devam etmektedir.

Serçemeli ve Kurnaz (2020)'ın yükseköğretim öğrencilerinin COVID-19 sürecinde uzaktan eğitime karşı memnuniyet algıları ve tutumları üzerine yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitimden memnun olmadıkları, uzaktan eğitimin etkili öğrenme gerçekleştirme konusunda tek başına yeterli olmayacağı ancak yüz yüze eğitiminin yanında tamamlayıcı olarak etkili olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. İnternet altyapısı ile ilgili yaşanan

sorunlardan dolayı derslere erişimde güçlük çekilmesi öğrencilerin tutumlarını olumsuz yönde etkileyen bir diğer faktör olmuştur. Özellikle uygulamalı derslerin uzaktan eğitim yöntemiyle etkili bir şekilde gerçekleştirilemediği, uygulamalı derslerin sınavlarında öğrencilerin başarılı olamayacakları algısı ve dersi geçme kaygısı öğrencilerin uzaktan eğitime karşı olumsuz tutum geliştirmelerine neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kürtüncü ve Kurt (2020)'un yükseköğretim öğrencilerinin COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar üzerine yaptıkları çalışmada ise öğrencilerin internet altyapısı kaynaklı derslere erişimde sık sık sorun yaşadıkları, internet ve bilgisayar konusunda kısıtlı imkanlar nedeniyle dersleri etkili takip edemedikleri görülmüştür. Ayrıca bazı öğrencilerin kırsal bölgede yaşadıkları, internet altyapılarının olmadığı, okulların acil olarak kapanmasından kaynaklı ders materyallerinin başka illerde kaldığı, bunun sonucunda da ders takibi, ödev hazırlama ve sınavlara hazırlık konusunda sorunlar yaşadıkları görülmüştür.

Benzer bir çalışma olan Genç ve Gümrükçüoğlu (2019) 'nın ilahiyat fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime bakış açıları üzerine yaptıkları araştırmada; öğrencilerin uzaktan eğitim memnuniyet oranının düşük çıktığı görülmüştür. Yapılan çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitimin sunduğu vakit tasarrufu, derslerin tekrarını dinleme ve derslere kolay erişim gibi imkanlarından memnun oldukları buna karşılık sosyalleşme ve yüz yüze etkileşimden uzak olma durumlarından ise memnun olmadıkları gözlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğunun derslere ve sınavlara erişim sırasında problem yaşadığı, öğrencilerin bir kısmının ise uzaktan eğitim için hiçbir altyapısının olmadığı görülmüştür.

Uluslararası alanyazın incelendiğinde Cicha ve diğerleri (2021) tarafından yapılan araştırmada ise yükseköğretim birinci sınıf öğrencilerin evde ve özellikle de odalarından derslere katılmaktan mutlu oldukları, daha rahat hissettikleri, bu süreçte bilgisayar kullanımı ve uzaktan eğitim konusunda öz yeterliklerinin yüksek olduğu, uzaktan eğitime katılma konusunda farklı bilgisayar yazılımlarından faydalananarak dersleri takip edebileceklerinden emin oldukları ve bu konularda öğretmenlerinden destek alabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer bir araştırmada ise İsveç'teki araştırmaya katılan lise öğrencilerinin pandemiden kaynaklı ani uzaktan eğitime geçişten fazla etkilenmediği belirtilmiştir. Öğrencilerin yüzde 75'i daha önce yüz yüze eğitimde dijital araçları sıklıkla kullandıkları için ani uzaktan eğitime geçişten etkilenmedikleri belirtilmiştir. Ancak buna rağmen çoğu öğrencinin akademik başarısının bu durumdan olumsuz etkilendiği belirtilmiştir. Yapılan araştırmada uzaktan eğitime geçişin başarılı olduğu, bunun sebebinin ise kriz durumunda okul idaresi, öğretmenleri ve özellikle okul psikolojik danışmanlarının kriz yönetimini iyi planlaması ve öğrencilerle bu planın başarılı şekilde paylaşılması sonucuna ulaşılmıştır (Nilsson, 2021).

Vietnam'da öğrenim gören üniversite öğrencileri ile yapılan bir diğer çalışmada (Dinh ve Nguyen, 2020), öğrencilerin internet erişim kalitesinin düşük olması nedeniyle çevrimiçi derslere katılımlarında kesintili bağlantı ve düşük kaliteli ses gibi birden fazla sorunla karşılaştıkları sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin uzaktan eğitime yabancı olmalarına rağmen sisteme adapte olma noktasında büyük bir zorluk yaşamadıkları ve gerektiğinde çevrimiçi öğrenmeleri için desteğe sahip olabildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik memnuniyet algıları yüz yüze öğretime göre önemli ölçüde daha düşük olduğu belirtilmiştir.

Sonuç olarak, alanyazında üniversite düzeyinde öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ve memnuniyet algılarını içeren çalışmalar olmasına rağmen, meslek liselerinde

öğrenim gören öğrencilere yönelik yeteri kadar çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bu çalışma; Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilerinin COVID-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ve memnuniyet algılarını edinmek amacıyla hazırlanmıştır.

Yöntem

COVID-19 sürecinde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik memnuniyet algılarını inceleyen bu çalışmada hem nitel hem de nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı karma araştırma deseni kullanılmıştır (Tashakkori & Creswell, 2007). Araştırma verilerini toplamak için anket ve mülakat teknikleri kullanılmıştır (Kaptan, 1998:138, 143).

Araştırmanın nicel verileri Eygü ve Karaman (2013) tarafından geliştirilen Uzaktan Eğitim Memnuniyet Anketi adlı geçerliği ve güvenirliği ($\alpha = 0,930$) kanıtlanmış anket sorularından yararlanılarak toplanmıştır. Anket soruları Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerine yönelik içeriği çok fazla değiştirilmeden uyarlanmıştır.

Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubunu Artvin ilinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 2020-2021 eğitim öğretim yılında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında, Artvin ilindeki Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 1100 öğrenciye ulaşılmak hedeflenmiştir. Öğrencilere resmi okul ve sınıf grupları üzerinden "Google Form" vasıtasıyla online anket yapılmış, 1100 öğrenciden 270 öğrenci ankete katılmıştır. Tablo 1'de verilen bilgilere göre toplam katılımcıların 166'sı kız 104'ü ise erkek öğrencilerden oluşmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgileri

	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Yığılmalı Yüzde</i>
Kız	166	61,5	61,5	61,5
Erkek	104	38,5	38,5	100,0
Toplam	270	100,0	100,0	

Tablo 2' de görüldüğü üzere, araştırmaya 73'ü 9. sınıf, 74'ü 10. sınıf, 35'i 11. sınıf, 88'i 12. sınıfta okuyan öğrenciler katılmıştır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Bilgileri

	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Yığılmalı Yüzde</i>
9.Sınıf	73	27,0	27,0	27,0
10.Sınıf	74	27,4	27,4	54,4
11.Sınıf	35	13,0	13,0	67,4
12.Sınıf	88	32,6	32,6	100,0
Toplam	270	100,0	100,0	

Ayrıca çalışma grubu içerisinde rastgele 8 öğrenci seçilmiş ancak görüşmeye 4 öğrenci gönüllü olarak katılmış, katılan öğrencilerle yüz yüze görüşme yapılmıştır. Coronavirus (COVID-19) sürecinde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin uzaktan eğitime bakışlarına yönelik anket sorularına paralel olarak yarı yapılandırılmış olacak şekilde hazırlanmış sorular yöneltilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri anket ve mülakat tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Anket iki bölümden oluşturulmuştur. Anketin birinci bölümünde öğrencilerin demografik bilgilerini ifade ettikleri alan yer almaktadır. İkinci bölümde ise kişisel uygunluk, etkililik, öğrenme, EBA ve diğer uzaktan eğitim programlarının değerlendirilmesi, teknoloji, materyal, değerlendirme ve destek hizmetlerinin her biri için katılım düzeylerini belirttikleri ifadeler yer almıştır. Ankette beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır. Bunlar; 1(kesinlikle katılmıyorum), 2 (katılmıyorum), 3 (kararsızım), 4 (katılıyorum), 5 (kesinlikle katılıyorum) şeklindedir. Araştırmanın nitel kısmı için ankete katılan öğrenciler arasından rastgele seçilen öğrencilere mülakat yöntemiyle ankette yer alan alt başlıklara yönelik açık uçlu sorular sorulmuştur.

Öğrenenlerin uzaktan eğitimde aldıkları eğitimlerin, öğrenenlerin memnuniyeti, öğrenenlerin öğrenmeye yönelik kabiliyetleri incelenmiştir. Yapılan faktör analizi sonucunda, kişisel uygunluk, etkililik, öğrenme, EBA ve diğer uzaktan eğitim programlarının değerlendirilmesi, teknoloji, materyal, değerlendirme ve destek hizmetleri olarak 8 faktörlüdür ve 34 ifadeden oluşmaktadır. Araştırma için uygulanan anketin güvenilirliğini ölçmek için Cronbach's alpha katsayısı hesaplanarak sonuç 0,930 olarak bulunmuştur (Eygü ve Karaman, 2013).

Verilerin Analizi

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilere yönelik anket ve görüşme yöntemlerinden hem nitel hem de nicel veriler elde edilmiştir. Nicel verilerinin analizinde SPSS 26.0 (Statistical Package for the Social Sciences) programı kullanılmıştır. Verilerin analiz kısmında frekans ve yüzde analizi kullanılarak tablolar hazırlanmıştır.

Araştırmada nitel verilerinin analiz edilmesinde betimsel analiz tekniklerinden faydalanılmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler, görüşme formunda sorulan sorulara göre

kişisel uygunluk, etkililik, öğrenme, EBA ve uzaktan eğitim programlarının değerlendirilmesi, teknoloji, materyal, değerlendirme ve destek hizmetleri temaları altında incelenmiştir. Görüşmeye katılan öğrencilerin kimliklerinin gizli tutulması amacıyla öğrencilere Öğrenci 1, Öğrenci 2, vd. şeklinde kodlama yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular raporlaştırılırken, bazı öğrencilerin aynı hususları farklı şekilde ifade etmeleri ve aynı sorulara benzer cevaplar vermelerinden dolayı her öğrencinin söylediğine tek tek yer verilmemiştir. Araştırma bulgularının yorumlanmasında konuyla ilgili alanyazından yararlanılarak bulgular anlamlandırılmaya çalışılarak elde edilen sonuçlar nicel araştırmanın sonuçlarını açıklamada kullanılmıştır.

Bulgular

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri ankette yer alan alt başlıklardan kişisel uygunluk, etkililik, öğrenme, EBA ve diğer uzaktan eğitim programlarının değerlendirilmesi, teknoloji, materyal, değerlendirme ve destek hizmetleri hakkındaki görüşlerini belirtmişlerdir. Ankette ortaya çıkan sonuçların ortalamaları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Faktör Ortalamaları

	<i>N</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>
Kişisel Uygunluk	270	2,14	,88
Etkililik	270	2,97	1,31
Öğrenme	270	2,11	,96
Program Değerlendirmesi	270	2,38	1,02
Teknoloji	270	2,75	1,25
Materyal	270	2,74	1,26
Değerlendirme	270	2,68	1,25
Destek Hizmetleri	270	2,37	1,10
Geçerli N (Liste Bazında)	270		

Öğrenciler 2,14 ortalama ile “Kişisel Uygunluk” faktörü altında uzaktan eğitimin kendilerine uygun olmadığını belirtmişlerdir. Yapılan görüşmede ise öğrenciler uzaktan eğitimde kişisel uygunluk ile alakalı yöneltilen sorulara uzaktan eğitimi faydalı bulmadıklarını, sürekli sorun yaşadıklarını, altyapı ve internet bağlantısı problemlerinden kaynaklı verim alamadıklarını, yüz yüze eğitimin daha etkili olduğu şeklinde cevaplar vermişlerdir. Bununla birlikte, mesleğe hazırlama konusunda ise meslek derslerinin çoğunun uygulamalı olmasından dolayı uzaktan eğitimin etkisiz kaldığını, yüz yüze eğitimde meslek derslerini daha iyi anladıklarını ve yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre kişisel anlamda kendilerine daha uygun olduğunu belirtmişlerdir.

Bu konu ile ilgili olarak Öğrenci 1:

“Bence yüz yüze eğitim daha iyi. Uzaktan eğitimle ilgili sorunlarımız oluyor. Öğretmenlerimiz konuları iyi anlatıyor, YouTube gibi kanallardan ders tekrarı da yapıyoruz ama yeterli olmuyor. Bu yüzden yüz yüze eğitim daha iyi. Bizim meslek derslerimiz uygulama ağırlıklı. Evde bilgisayar gerekiyor. Okulda bilgisayar olduğu için evimizde bilgisayarımız olmadığı için uzaktan eğitim yetersiz kalıyor. Derslerimiz çoğunlukla uygulamalı olduğu için mesleğimize hazırlamada uzaktan eğitim etkili değil” diyerek uzaktan eğitimin kendileri için yüz yüze eğitime kıyasla kişisel anlamda uygun olmadığını belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğrenciler “Etkililik” faktörünü 2,97 ortalama ile EBA ve zoom programları ile ilgili sıkıntı yaşadıklarında gerekli desteği öğretmenlerinden alabildiklerini, öğretmenlerine talep ve önerilerini iletebildiklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın nitel kısmında ise öğrencilerle yapılan görüşmede iletişim konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını, ihtiyaç duyulan her zamanda okul idaresi, rehber öğretmen, sınıf rehber öğretmeni ve diğer branş öğretmenleri ile iletişim kurabildiklerini belirtmişlerdir.

Bu konu ile ilgili olarak Öğrenci 2:

“Herhangi bir sorunumuz olduğunda öğretmenlerime ve okul idaresine rahatlıkla ulaşabildim. İletişimle ilgili herhangi bir problem yoktu. Olumsuz bir durum yaşamadım. Rehber öğretmenimiz beni arayıp üniversite sınavı hakkında bilgilendiriyordu. Onla da iletişimimiz çok iyiydi. Diğer branş öğretmenlerimizle de iletişimimiz iyiydi. Özellikle sınav haftalarında çok yardımcı oldular. Genel anlamda iletişimimiz iyiydi.” diyerek iletişim konusunda olumsuz hiçbir durum yaşamadıklarını belirtmiştir.

Öğrencilerin öğrenme ortamındaki bileşenler hakkında görüşlerine bakıldığı zaman “Öğrenme” faktörünün 2,11 ortalama ile olumsuz olduğu görülmektedir. Öğrencilerle yapılan mülakatta ise yüz yüze eğitimin uzaktan eğitimden daha etkili olduğunu, uzaktan eğitimde yüz yüze eğitimde olduğu gibi dersleri anlayamadıklarını, yüz yüze eğitimdeki sınıf

ortamının daha sosyal olduğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimin ise kendilerine öğrenme anlamında çok fazla katkısının olmadığını belirtmişlerdir.

Öğrenciler 2,38 ortalama ile “Programın Değerlendirilmesi” faktörü altında EBA ve diğer uzaktan eğitim programlarının etkinliğini olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Yapılan görüşmede ise öğrenciler meslek derslerinin uzaktan eğitimin amacına uygun olarak hazırlanmadığını, uygulamalı derslerin çok olmasından dolayı meslek derslerinin uzaktan eğitimle verimli geçmediğini, meslek dersleri konusunda etkili bir öğrenme ortamı olmadığını ifade etmişlerdir. Bunu yanı sıra öğrenciler çoğunlukla EBA üzerinden meslek derslerini takip ettiklerini, EBA’nın tasarımının ve kullanımının da çoğunlukla kullanışlı olduğunu belirtmişlerdir.

Konu ile ilgili olarak Öğrenci 4:

“Amacına uygun olarak hazırlanıyor ancak bizim için yetersiz kalıyor. Çünkü meslek derslerimizin çoğu uygulamalı oluyor. Örneğin kodlama dersinde kodları görüyoruz ama uygulamaları tek başımıza yapma konusunda yetersiz kalıyoruz. EBA üzerinden meslek derslerimi şu ana kadar takip ettim. EBA’nın tasarımı güzel. Sadece biraz daha geliştirilse daha güzel olacağını düşünüyorum. Örneğin hocalarımız bir ödev tanımladığında bazen bizde görünmüyor. O konuda geliştirilirse daha güzel olacaktır. EBA’nın kullanımı da gayet güzel.” diyerek EBA’nın kullanışlılığına yönelik olumlu görüşler bildirmiştir.

“Teknoloji” faktörü incelendiğinde 2,75 ortalama ile öğrenciler öğretmen ve diğer arkadaşları ile teknolojik araçlarla sosyal iletişim kurma ve kendilerini olumlu ifade edebilme anlamında olumlu değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Buna karşın araştırmanın nitel kısmında ise uzaktan eğitimde iletişim konusunda öğrencilerin bir kısmı öğretmen ve arkadaşlarıyla sosyal etkileşim kurabildiğini belirtirken bir kısmı da yeteri kadar sosyal etkileşim sağlayamadıklarını belirtmiştir. Sosyal etkileşim sağlayabilenler öğretmenlerini ve sınıf arkadaşlarını tanıdıkları ve samimi olduklarından dolayı problem yaşamadıklarını belirtirken, sosyal etkileşim sağlayamayanlar ise kameranın açık olmaması, uzaktan eğitim programında bir kişi konuşurken başka bir kişinin konuştuğu zaman kim olduğunun anlaşılamaması, öğretmene her zaman soru sorulamaması gibi durumların iletişim anlamında sıkıntılara neden olduğunu belirtmişlerdir.

Konu ile ilgili olarak Öğrenci 4:

“Yeri geldiğinde iletişim kurabiliyorum. Her zaman olmuyor maalesef. Çünkü ben konuşurken başka biri daha konuşmaya başlayınca konuşanın kim olduğunu anlayamıyorum. Sesler karışıyor. Çok yankı yapıyor. Bu gibi sebeplerden dolayı bazen iletişim halinde olabiliyoruz bazen ise olamıyoruz. Öğretmenimiz ile iletişim kurabilmek için bazen mesaj atmamız gerekebiliyor. O zaman öğretmenimiz iletişim kurmamız gerektiğini anlayabiliyor.” diyerek görüşünü belirtmiştir.

Uzaktan eğitimde “Materyal” faktörü öğrenciler tarafından 2,74 ortalama ile olumlu olarak değerlendirilmiş, öğrenciler araştırmanın nicel kısmında ders içeriklerinin (e-kitap, modül vb.) alanlarıyla ilgili güncel bilgiler içerdiğini düşünmüşlerdir ancak araştırmanın nitel kısmında öğrencilerle yapılan görüşmede öğrenciler ders kaynaklarının alanlarıyla ilgili güncel bilgileri içermediğini belirterek kaynakların eski bilgileri içerdiğini, içeriklerin güncellenmesi gerektiğini, teknolojinin mevcut kaynaklardan çok daha ilerde olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşılık öğrencilerin hepsi ders kaynaklarında öğrenecekleri konunun amaçlarının belirtildiğini ifade etmişlerdir.

Öğrenci 3 bu konuda:

“Ders kaynaklarının alanımla ilgili güncel bilgiler taşımadığını düşünüyorum. Çünkü modül ve e-kitaptaki bilgiler eski bilgi. Teknolojinin bizim gördüğümüz konulardan daha ilerde olduğunu düşünüyorum. Kitapların ve modüllerin bu konuda geri olduğunu düşünüyorum. Ders kaynaklarında konuların amaçları belirtilmiştir. Öğreneceğimiz konunun amaçlarını görebiliyorum ve anlayabiliyorum. Bu konuda problem yaşamıyorum.” diyerek görüşünü belirtmiştir.

“Değerlendirme” faktörünü 2,68 ortalama ile öğrenciler konuların ve sınavların birbiri ile tutarlı olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmanın nitel kısmında öğrenciler derste anlatılan konularla sınavda çıkan soruların tutarlı olduğunu belirterek bu konuda herhangi bir sorun olmadığını belirtmişlerdir. Sınav zamanı yaklaştığında öğretmenlerin eksik öğrenmelere yönelik ek dersler yaparak açığı kapatma ve sınav kaygısını düşürme konusunda öğretmenlerin yardımcı olduklarını belirtmişlerdir.

Konu ile ilgili olarak Öğrenci 1:

“Konularla sınavda sorulan sorular tutarlıydı. Zaten hocalarımızda bu konuda yardımcı oluyorlardı. Öyle bir problem yaşamadım. Derste anlatılmayıp da sınavlarda çıkan bir soru olmadı.” diyerek görüşünü bildirmiştir.

Öğrenciler 2,37 ortalama ile “Destek Hizmetleri” faktörü altında EBA ve diğer uzaktan eğitim uygulamalarının etkililiğini olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Öğrencilerle yapılan görüşmede EBA’ya erişim konusunda sürekli bağlantı sorunu olduğunu, ders esnasında kopmalar yaşandığını, EBA’nın zaman zaman çöktüğünü, bazı zamanlar derse katılımın çok uzun sürdüğünü belirtmişlerdir. Bu durumun ise öğrenme isteğini azalttığını, öğrenme motivasyonlarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Bu konu hakkında Öğrenci 1:

“Sürekli bağlantı sorunu oldu. Herkes derse katılınca bazen EBA çöküyor. Bazı zamanlar derse katılmak çok uzun sürüyor. Altyapı sorunları çok fazla oldu. Öğrenme isteği konusunda ise yaşanan sorunlardan dolayı dersler bazen yarım kaldı. Dersten derse konudan konuya çok atlama oldu. Bu durumda öğrenme

isteğini ve öğrenme motivasyonumu olumsuz etkiledi.” diyerek bağlantı ve altyapı sorunlarının öğrenmeleri üzerinde olumsuz bir etkiye neden olduğunu belirtmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

COVID-19 salgını daha önce benzeri görülmemiş bir şekilde çok kısa bir sürede tüm dünyaya yayılmış, insanlar bu yeni hastalıktan korunmak için evlere kapanmak zorunda kalmıştır. Bu durumdan en çok etkilenen alanlardan birisi ise eğitim olmuştur. Salgının tüm dünyaya yayılmasıyla beraber dünyada ve ülkemizde önce eğitime ara verilmiş daha sonra ise eğitim öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitimle devam edilmesine karar verilmiştir. Çoğunluk derslerinin uygulamalı olduğu, bu derslerin yüz yüze eğitimle okullarda verilmesi gerektiği Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri de uzaktan eğitim sistemine ayak uydurmak zorunda kalmıştır.

Bu çalışma COVID-19 pandemi sürecinde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin uzaktan eğitim memnuniyet algılarını belirlemeyi amaçlayan bir çalışma olarak desenlenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin çoğunluğu uzaktan eğitimin kişisel uygunluk anlamında kendilerine uygun olmadığını belirtmişlerdir. Meslek derslerinin çoğunluğunun uygulamalı olması, bu derslerin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesinde sorunlar yaşanması meslek lisesi öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı olumsuz tutum sergilemesine neden olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrenciler internet altyapı sorunları, evlerinde meslek derslerini takip etmesini sağlayan yeteri kadar donanım (bilgisayar, internet, tablet vb.) sahip olmaması da öğrencilerin uzaktan eğitime karşı olumsuz tutum sergilemelerine neden olduğu söylenebilir. Bu konuda yapılan benzer bir çalışmada, muhasebe bölümü lisans öğrencilerinin muhasebe derslerini okula gelerek almak istedikleri, pandemi sonrasında da yüz yüze eğitimin devam etmesi gerektiği, her zaman anlamadıkları yerleri sorabilecekleri, birebir iletişimde olabilecekleri bir öğreticinin olması gerektiğini belirtmişlerdir (Serçemeli ve Kurnaz, 2020). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime bakış açıları üzerine yapılan bir araştırmada ise öğrencilerin uzaktan eğitim memnuniyet oranının düşük çıktığı görülmüştür (Genç ve Gümrükçüoğlu, 2019).

Araştırmaya katılan öğrenciler iletişim konusunda herhangi bir problem yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Herhangi bir sorunları ya da ihtiyaçları olduğunda okul idaresi, okul rehber öğretmeni, sınıf rehber öğretmeni ve diğer branş öğretmenlerine kolay bir şekilde ulaşabildiklerini belirtmişlerdir. Bunun sebebinin idare ve öğretmenlerin iletişim konusunda özverili çalıştıklarının, öğrencilerini önemsediklerinin, bütün iletişim kanallarını öğrencileri ile paylaştıklarının göstergesi olduğu söylenebilir ancak Buluk ve Eşitti (2020)' nin yaptıkları araştırmada turizm lisans öğrencilerinin uzaktan eğitimin etkililiğini etkileyen en önemli

faktörlerden birisinin öğretim elemanları ile iletişim etkinliklerinin iyi olmaması olarak belirtmişlerdir. Bu duruma yükseköğretimde uzaktan eğitime aniden geçilmesi sebep olarak gösterilebilir.

Türkiye’de 2005-2006 eğitim öğretim yılı itibariyle Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) kapsamında birçok yeniliğe imza atılmış, öğretim programı ve öğretim materyalleri modüler esasa göre geliştirilmiş ve mesleki ve teknik eğitim kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır (MEB, 2020). Bu kapsamda hazırlanan ders modülleri 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri tarafından halihazırda kullanılmaktadır. 2020-2021 eğitim öğretim yılında yapılan revizyonla öğretim materyalleri “bilgi- iş ve işlem yaprakları” ve “ders kitapları” formatında yeniden düzenlenmiştir (Canbal ve ark., 2020) ancak halihazırda yenilenen öğretim materyallerinden 9. sınıflar faydalanmaktadır. Yapılan araştırmada “Materyal” faktörü ortalaması nicel araştırma sonucu yüksek çıkmıştır. Öğrenciler alanları ile ilgili e-kitap ve modüllerin güncel olduğunu belirtmişlerdir ancak öğrencilerle yapılan mülakat sonucu modüllerin alanlarıyla ilgili güncel olmadığını, eski bilgiler içerdiğini, günümüz teknolojisinden geride olduğunu belirtmişlerdir. Bunun sebebi 2005-2006 yılında yürürlüğe konulan MEGEP modüllerinin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 10, 11 ve 12. sınıf düzeylerinde halen eğitim öğretimde kullanılıyor olması olabilir. Bu kapsamda 2020-2021 eğitim öğretim yılıyla beraber uygulamaya konulan, günümüz teknolojisine göre yeniden oluşturulan “bilgi-iş ve işlem yaprakları” ve “ders kitapları” her yıl bir sınıf kademesine uygulanmasıyla beraber bu sorunun da ortadan kalkacağı öngörülmektedir.

Türkiye’de okul öncesi, ilk ve orta seviyedeki okullar için uzaktan eğitim faaliyetleri EBA üzerinden gerçekleştirilmektedir. 2011 yılında kullanıma sunulan EBA, 2015 yılında güncellenerek uzaktan öğretim yönetim sistemi kazanmıştır. Bu sayede Türkiye’deki tüm öğretmenler, okul bilgilerine ulaşarak kendi öğrencileri için içerik oluşturma, testler gönderme, ders içerikleri paylaşma, sonuçları takip etme ve raporlama işlemlerini yapabilmektedir (Kapıdere ve Çetinkaya, 2017). Bu çalışmada araştırmaya katılan öğrenciler EBA ve diğer uzaktan eğitim uygulamalarının etkililiğini olumsuz olarak belirtmişlerdir. Öğrenciler bunun sebebini ise sürekli bağlantı kopması, EBA’da ders işlenirken kopmalar meydana gelmesi, bazı zamanlar EBA’ya hiç giriş yapılamaması olarak belirtmiştir. Bu gibi durumların yaşanması öğrencilerin hem öğrenme motivasyonlarının düşmesine hem de uzaktan eğitime karşı bakış açılarını olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Yapılan benzer çalışmalarda da uzaktan eğitim uygulamalarında görüntü, ses ve iletişim problemleri katılımcıların öğrenme motivasyonlarını ve uzaktan eğitime yönelik memnuniyet algılarını değiştirmektedir (Koppelman & Vranken, 2008; Marsh, Mitchell & Adamczyk, 2010). Uzaktan eğitimde bağlantı ve iletişimden kaynaklı bu olumsuzlukların giderilmesi için EBA ve diğer

uzaktan eğitim platformlarının altyapı eksikliklerinin giderilmesi, yüksek sayıda katılımcıya sorunsuz yanıt verebilecek seviyeye getirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Eğitimin ayrılmaz bir parçası olan değerlendirme, öğretmenlerin öğrencilerinin ne öğrendiklerini veya öğrenemediklerini belirlemek için başvurdukları yöntemler bütünüdür (Kaptan ve Korkmaz, 2000). Öğretmenler işledikleri dersler ve anlattıkları konularla ilgili sınav hazırlamak ve uygulamak zorundadır. Yapılan araştırmada öğrenciler “Değerlendirme” faktörü altında COVID-19 pandemisi döneminde uzaktan eğitimle anlatılan ders ve konularla yapılan sınavların tutarlı olduğunu belirtmişlerdir. Her ne kadar öğrenciler pandemi döneminde uzaktan eğitimden memnun olmasalar da yapılan sınavların tutarlılığından memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin öğrencilerinin sınavlarda başarısız olmamaları adına ek çalışmalar yaptığının bir sonucu olarak gösterilebilir. Yine öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin sınav kaygılarını gidermek adına yaptıkları ek çalışmaların da bu sonuca ulaşmada etkili olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak COVID-19 pandemi sürecinde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin uzaktan eğitimden memnun olmadıkları, uygulamalı meslek derslerinin uzaktan eğitimle almalarının faydalı olmadığını, EBA ve diğer uzaktan eğitim platformlarının altyapı sorunları olduğunu, öğrencilerin yüz yüze eğitimden daha fazla fayda gördükleri ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda;

- Uygulamalı meslek derslerinin uzaktan eğitim yoluyla öğretilmesinde öğrenci dikkatini çekecek, öğrenci etkileşimini artıracak yöntem ve teknolojilerle aktarılması,
- Uzaktan eğitimde Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde verilen uygulamalı derslere yönelik benzetim programlarının sayısının artırılması,
- EBA ve diğer uzaktan eğitim platformlarının altyapı sorunlarının giderilerek gerekli altyapı güçlendirmelerini sağlamaları,
- Öğretim modüllerinin sunumunda güncel teknolojik bilgi ve gelişmelere daha fazla yer verilmesi, e-kitap ve öğrenme modüllerinin revize edilmesi,
- Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinde eğitim gören maddi imkânı yeterli olmayan öğrencilere tablet, dizüstü bilgisayar ve internet altyapı desteğinin verilmesi, COVID-19 pandemi sürecinde eğitimin kalitesinin artırılması ve uzaktan eğitimde öğrenci memnuniyetinin artırılması konusunda faydalı olacaktır.

Kaynakça

- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir, Türkiye.
- Aktaş, Ö., Büyüktaş, B., Gülle, M., & Yıldız, M. (2020). Covid-19 Virüsünden Kaynaklanan İzolasyon Günlerinde Spor Bilimleri Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Altın, H. M., & Kalelioğlu, F. (2015). Fatih projesi ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 2(1), 89-105.
- Anadolu Üniversitesi. (2020, 01). Açıköğretim Fakültesi Genel Bilgi. Anadolu Üniversitesi. <https://abp.anadolu.edu.tr/tr/birim/genelBilgi/2/1/1>
- Bag, M., & Sade, G. (2020, 05 04). Dünyada Covid-19: İlk 4 ayında neler yaşandı? Salgının seyri ne durumda? Euronews. <https://tr.euronews.com/2020/05/04/dunyada-covid-19-salg-n-n-ilk-100-gununde-yasananlar-ilk-nerede-ortaya-c-kt-nas-l-yay-ld>
- BBC News. (2021, Kasım 1). Covid haritası: Dünyada son durum ne, toplam vaka ve can kaybı hangi seviyede? BBC News. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51719684>
- Buluk, B., & Eşitti, B. (2020). Koronavirüs (COVID-19) Sürecinde Uzaktan Eğitimin Turizm Lisans Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi. *Journal of Awareness*, 5(3), 285-298.
- Canbal, M., Kerkez, B., Suna, E., Numanoglu, K. & Özer, M. (2020). Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Paradigma Değişimi İçin Yeni Bir Adım: Eğitim Programlarının Güncellenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 11(21), 1-26.
- Cicha, K., Rizun, M., Rutecka, P., & Strzelecki, A. (2021). COVID-19 And Higher Education: First-Year Students' Expectations Toward Distance Learning. *Sustainability*, 13(4), 1889. doi: 10.3390/su13041889
- Çiftçi, E., & Çoksuer, F. (2020). Yeni Koronavirüs Enfeksiyonu: Covid-19. *Flora Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Dergisi*, 25(1), 9-18.
- Dehghanbanadaki, H., Seif, F., Vahidi, Y., Razi, F., Hashemi, E., Khoshmirsafa, M., & Aazami, H. (2020). Bibliometric Analysis of Global Scientific Research on Coronavirus (COVID-19). *Medical Journal of The Islamic Republic of Iran (MJIRI)*, 34(1), 354-362. <http://mjiri.iums.ac.ir/article-1-6629-en.html>.
- Dinh, L. P., & Nguyen, T. T. (2020). Pandemic, social distancing, and social work education: Students' satisfaction with online education in Vietnam. *Social Work Education*, 39(8), 1074-1083.

- Eygü, H., & Karaman, S. (2013). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Memnuniyet Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 36-59.
- Genç, M. F., & Gümrükçüoğlu, S. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Sürecinde İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Bakışları. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Gülbahar, Y. (2011). *E-Öğrenme*. Pegem Akademi.
- Güler, A. Y. (2020, 03 13). Türkiye Koronavirüs İçin Etkin Önlemler aldı. AA. <https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/turkiye-koronavirus-icin-etkin-onlemler-aldi/1765471>
- Holmberg, B. (1989). *Theory and practice of distance education*. London: Routledge.
- Hossain, M. M. (2020). Current Status of Global Research on Novel Coronavirus Disease (COVID-19): A Bibliometric Analysis and Knowledge Mapping [version 1; peer review: 1 approved with reservations]. *F1000 Research*, 9, 1-13. <https://doi.org/10.12688/f1000research.23690.1>
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Pegem Akademi.
- Kapıdere, M., & Çetinkaya, H. N. (2017). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Mobil Uygulamasının Değerlendirilmesi. *International Journal of Active Learning*, 2(2), 1-14.
- Kaptan, F., & Korkmaz, H. (2000). Fen Öğretiminde Tümel (Portfolio) Değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(19).
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Seçkin Yay.
- Koppelman, H., & Vranken, H. (2008). Experiences with a Synchronous Virtual Classroom in Distance Education. *ACM SIGCSE Bulletin*, 40(3), 194-198.
- Kurtdede Fidan, N., Erbasan, Ö., & Kolsuz, S. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'ndan (EBA) Yararlanmaya İlişkin Görüşleri. *Journal of International Social Research*, 9(45).
- Kürtüncü, M., & Kurt, A. (2020). Covid-19 Pandemisi Döneminde Hemşirelik Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Konusunda Yaşadıkları Sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Marsh, B., Mitchell, N., & Adamczyk, P. (2010). Interactive Video Technology: Enhancing Professional Learning in Initial Teacher Education. *Computers & Education*, 54(3), 742-748.
- MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (2010). *G. D. Modüler Program Uygulamalarının Değerlendirilmesi*.

- Mengi, A., & Alpdoğan, Y. (2020). Covid-19 Salgını Sürecinde Özel Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 413-437.
- Nilsson, L. (2021). Distance Education in High Schools in Sweden During Covid-19: Analysis of Students' Perceptions.
- Serçemeli, M., & Kurnaz, E. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.
- Sezgin, S., & Fırat, M. Covid-19 Pandemisinde Uzaktan Eğitime Geçiş ve Dijital Uçurum Tehlikesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 37-54.
- Soysal, G. (2020). Koronavirüs Salgını ve Yaşlılık. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 290-301.
- Tashakkori, A., & Creswell, J. W. (2007). The New Era of Mixed Methods. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1), 3-7.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020). Covid-19 (SARS-CoV2 Enfeksiyonu) Rehberi. Erişim: https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf (Erişim Tarihi: 16.07. 2020).
- Telli, S. G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenemeyen Yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Uçkaç, K. (2020). Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinde Covid-19 Pandemi Sürecine Bağlı Uzaktan Eğitimin Öğrenci Duygu ve Davranışları Üzerindeki Etkileri. *Sağlık Bilimlerinde Eğitim Dergisi*, 3(1), 34-44.
- Uluğ, F., & Kaya, Z. (1997). *Uzaktan Eğitim Yaklaşımıyla İlköğretim*.
- Unesco (2020). Covid-19 Educational Disruption and Response. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (2020). *İlkokul, Ortaokul ve Lise Öğrencileri İçin EBA ve TRT-EBA TV ile Uzaktan Eğitim Sürüyor*. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü. <https://yegitek.meb.gov.tr/www/ilkokul-ortaokul-ve-lise-ogrencileri-icin-eba-ve-trt-eba-tv-ile-uzaktan-egitim-suruyor/icerik/3037>

A Research on Vocational and Technical Anatolian High School Students' Satisfaction on Distance Education During COVID-19 Pandemic

Ömer Akbel, Metin Beşaltı

Introduction

Like all the countries around the world, our country has quickly switched to the distance education system due to the COVID-19 pandemic, and this transition has brought many problems with it. Some students were not able to manage to buy any technological devices or have stable internet access to attend online classes and this caused them to experience difficulties in the distance education process (Sezgin & Fırat, 2020). It is extremely important to handle and evaluate these difficulties to create an effective online learning environment for the students during the epidemic process. Therefore, it is necessary to determine the students' perspectives and satisfaction levels on distance education. Although there are a lot of studies carried out to investigate university-level students' perspectives and satisfaction levels on the distance education process (Serçemeli ve Kurnaz, 2020; Kürtüncü ve Kurt, 2020; Genç ve Gümrükçüoğlu, 2019; Cicha et al., 2021; Nilsson, 2021; Dinh ve Nguyen, 2020), it has been observed that there are not enough studies for students studying at vocational high schools. This study aims to fill the gap in the literature by providing Vocational and Technical Anatolian High Schools students' perspectives and satisfaction levels regarding distance education during the COVID-19 pandemic.

Method

This research was carried out to examine the perspectives and satisfaction of Vocational and Technical Anatolian High School students on distance education during the COVID-19 pandemic. The research data were collected using a mixed research design in which both quantitative and qualitative methods were used together. In this context, the quantitative data were collected using the Distance Education Satisfaction Questionnaire developed by Eygü and Karaman (2013) with proven validity and reliability ($\alpha = 0.930$). The questions in the questionnaire were adapted for Vocational and Technical Anatolian High School students without changing their content much. For the qualitative data, a semi-structured interview method was used. A total of 270 students studying at Vocational and Technical Anatolian High Schools in Artvin participated in the research. In addition, eight students were randomly selected from the study group to participate in face-to-face interviews. Only four of them voluntarily participated in the interviews. While the quantitative data were analyzed with percentage and frequency statistics, qualitative data were analyzed with the thematic analysis method.

Results

Based upon the questionnaire used in the study, students' overall satisfaction level was measured through 8 factors (individual suitability, effectiveness, learning, program evaluation, technology, materials, evaluation, support services). Within the "individual suitability" factor, the students stated that distance education was not suitable for them. They did not find distance education useful because they constantly had problems due to infrastructure and internet connection problems, and they thought that face-to-face education was more effective than online education. Regarding the "effectiveness" factor, students stated that they could get the necessary support from their teachers and school administrators when they had problems with EBA and zoom programs, which enabled them to effectively communicate with them. Pertaining to the "learning" factor, they stated that face-to-face education is more effective than distance education because they cannot understand the lessons in distance education as in face-to-face education. They stated that distance education does not contribute much to learning as compared to face-to-face education. Within the "program evaluation" factor, students evaluated the effectiveness of EBA and other distance education programs as close to negative. They stated that the vocational courses were not prepared in accordance with the purpose of distance education which caused them not to be efficient in online learning environments. Regarding the "technology" factor, students had positive reactions in terms of establishing social communication with their teachers and peers using technological devices. On the other hand, some students stated that they were not able to create enough social interaction in online learning environments. Pertaining to the "materials" factor, students had positive evaluations about materials used in distance education. However, in the qualitative part of the research, the students stated that the course resources did not include up-to-date information about their fields. They stated that the information in the course materials needs to be updated and technology is much more advanced than their existing resources. Within the "evaluation" factor, students stated that the topics covered in the lesson and the questions in the exam were consistent and they had no problem with it. They also had additional lessons from their teachers to reduce exam anxiety. Regarding the "support services" factor, students negatively evaluated the effectiveness of EBA and other distance education applications. They stated that there was a constant internet connection problem in accessing the EBA which caused them to take too long to attend the lessons. They also stated that connection issues reduced their motivation to learn more.

Discussion

The purpose of this study was to examine the perspectives and satisfaction of Vocational and Technical Anatolian High School students on distance education during the COVID-19 pandemic. The results showed that students' satisfaction level with distance education is low because they thought that it was difficult for them to learn the applied courses via distance

education. They also thought that face-to-face education is more effective than distance education in vocational learning. The results also showed that the students did not have any communication issues with the administrators and the teachers during the distance education process, and the questions they received in the exam were consistent with the courses they took in distance education. It has been determined that the infrastructure problems experienced in EBA and internet interruptions of the courses negatively affected the students' desire to learn. It can be said that most of the vocational courses are applied which cause problems in teaching them through distance education. Therefore, students had negative perspectives and satisfaction about distance education process. In addition, it can be said that students' internet infrastructure problems and not having enough equipment (computer, internet, tablet, etc.) to follow vocational courses cause students to have negative attitudes towards distance education. To conclude, students need well-designed vocational courses consisting of advanced technologies with an up to date information, focusing on the activities that will enable them to take their own learning responsibilities, and have no infrastructure issues in the distance education process.